

Monitoring Mestmarkt 2006 - 2010

Inleiding

Om vast te kunnen stellen of evenwicht op de mestmarkt, met hoge mestprijzen, ook duurzaam is, zijn er gegevens nodig over de meststromen op de mestmarkt. Deze dienen jaarlijks gemonitord te worden. De monitoring geeft het ministerie van EL&I:

- inzicht in de oorzaken en de knelpunten als er grote druk op de mestmarkt ontstaat;
- de mogelijkheid om de handhaving op macroniveau te evalueren en de handhavingstrategie gericht aan te passen.

Werkwijze

Voor de uitvoering van het monitoringsprogramma is een protocol opgesteld:

Protocol voor de monitoring van de landelijke mestmarkt onder het stelsel van gebruiksnormen, versie 2009, zoals deze is opgesteld door de commissie van deskundigen meststoffenwet (CDM, 2009)

Resultaten

In 2010 was de berekende (forfaitaire) mestproductie in Nederland 178 mln. kg fosfaat. Hiervan is iets meer dan de helft op het eigen bedrijf geplaatst waar de mest ook is geproduceerd. Het berekende (forfaitaire) aanbod op de mestmarkt is in de periode 2006-2010 met 13% gestegen tot 85 mln. kg fosfaat in 2010 (figuur 1).

Volgens de vervoersbewijzen dierlijke mest (VDM's), geregistreerd door Dienst Regelingen (DR), werd in 2010 ca. 81 mln. kg fosfaat door landbouwbedrijven op de mestmarkt aangeboden (figuur 2). Het verschil tussen berekend en geregistreerd aanbod van landbouwbedrijven (4 mln. kg fosfaat) is zeer waarschijnlijk bij landbouwbedrijven in voorraad gebleven. Naast aanvoer van landbouwbedrijven was er aanvoer van 6 mln. kg fosfaat via import, hobbybedrijven en overige herkomst op de mestmarkt. Totaal is over de periode 2006-2010 het geregistreerde aanbod van mest door landbouwbedrijven met 35% gestegen. Er was met name in het jaar 2007 een sterke stijging van het aanbod met ruim 26% voor dat betreffende jaar. Een deel van de waargenomen stijging in de periode 2006-2010 kan het gevolg zijn van de continue verbetering van het registratieproces. In de periode 2006-2010 nam ook de totale afzet van dierlijke mest via de mestmarkt toe (tabel 1). Deze toename uit zich in groei van de export van dierlijke mest en de toename van mestverwerking. De afzet naar landbouwbedrijven groeide in de periode 2006-2009 maar nam af in 2010. De geregistreerde bestemming van de op de mestmarkt aangeboden mest uitgedrukt in fosfaat was in 2010: de Nederlandse landbouw (43%), export (29%), verwerkers (20%), particulieren (2%) en natuurterrein en overige bestemmingen (6%) (tabel 1).

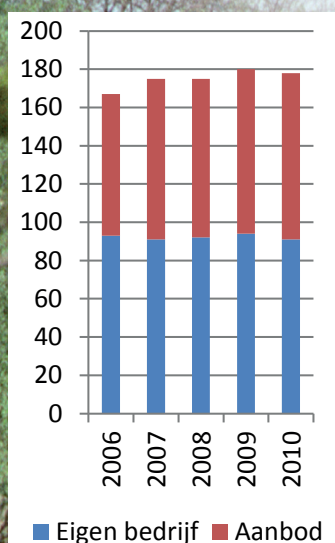
Tabel 1. De geregistreerde afzet van mest naar bestemming voor de jaren 2006-2010 (mln. kg fosfaat).

Bestemming	2006	2007	2008	2009	2010
Totale afzet van de mestmarkt	60	78	91	95	89
Waarvan naar:					
- landbouwbedrijven	40	42	41	43	38
- export	16	28	30	28	26
- verwerker	nb**	nb**	14	17	18
- particulier en hobbybedrijven	4*	8*	2	2	2
- natuurterrein en overig	-	-	4	5	5

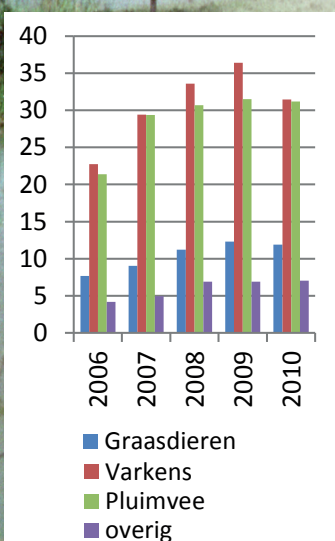
Bron: EL&I-DR

* Afzet voor particulier en hobbybedrijven samengevoegd met verwerker, natuurterrein en overig.

** niet bekend

Figuur 1: Berekende (forfaitaire) mestproductie (inclusief voorraad voorgaand jaar), plaatsing op het eigen bedrijf en aanbod van dierlijke mest op de mestmarkt in 2006-2010 (mln. kg fosfaat).
Bron: MAMBO-berekeningen

Figuur 2: Aanbod van fosfaat uit dierlijke mest op de mestmarkt door landbouwbedrijven voor vier groepen van mestsoorten en vijf jaar in mln. kg (Bron: EL&I-DR)

WAGENINGENUR
For quality of life

De export is in de periode 2006-2010 met ruim 60% toegenomen en omvat ca. 30% van de totale afzet van mest. In 2010 is de export met 10% afgenomen ten opzichte van 2009 door strengere exportregels in Duitsland. De verwerking van mest vormde in 2010 20% van de totale afzet. De verwerking is vanaf 2009 weinig gestegen.

Er is elk jaar een verschil tussen de berekende hoeveelheid dierlijke mest die van veehouderijbedrijven moet worden afgevoerd en de hoeveelheid die volgens de registratie van DR daadwerkelijk van de bedrijven wordt afgevoerd. Dit verschil varieert tussen de 15 mln. en 1 mln. kg fosfaat (tabel 2). Over de periode 2006-2010 wordt volgens de berekening totaal 26 mln. kg fosfaat meer aangeboden dan volgens de registratie van DR. De verschillen tussen het berekende en het geregistreerde mestaanbod zijn voor sommige diersoorten heel groot. Zo is er voor varkensmest een verschil van 45 mln. kg fosfaat tussen het berekende aanbod minus het geregistreerde aanbod voor de periode 2006-2010. Voor kippenmest is de berekende hoeveelheid in deze periode juist 23 mln. kg fosfaat minder. Bij kippenmest komt het verschil zeer waarschijnlijk doordat de mestmonsters niet representatief zijn voor de mestpartijen (Luesink et al, 2011). Voor varkensmest kunnen de verschillen niet goed verklaard worden. Hiervoor is nadere analyse van het verschil tussen het geregistreerde aanbod en het berekende aanbod gewenst.

Tabel 2 Berekend aanbod van dierlijke mest van landbouwbedrijven op de mestmarkt, het geregistreerd aanbod volgens VDM's en het verschil tussen het berekende en het geregistreerde aanbod (in mln. kg fosfaat) (gecorrigeerde data *)

Bestemming	2006	2007	2008	2009	2010	2006-2010
Totaal aanbod volgens model	75	81	82	84	85	406
Waarvan varkensmest	37	42	40	40	41	201
Waarvan pluimveemest	26	26	27	28	29	136
Totaal aanbod volgens VDM's	60	76	79	85	81	380
Waarvan varkensmest	25	31	33	36	31	156
Waarvan pluimveemest	25	32	34	34	34	159
Vershil	15	5	3	-1	4	26
Waarvan varkensmest	12	11	7	4	10	45
Waarvan pluimveemest	1	-6	-7	-6	-5	-23

*) Data gecorrigeerd voor verschillen in definities (in- en uitscharen, bedrijfsspecifieke excretie, paardenmest, dubbelstellingen) tussen berekeningen en registraties. Bron: MAMBO-berekeningen en EL&I-DR

Conclusies

- In 2010 was er een berekend mestoverschot van 6 mln. kg fosfaat; 4 mln. is bij de producent gebleven en 2 mln. in voorraad bij de intermediairs.
- Uit de analyse blijkt dat het geregistreerde aanbod van pluimveemest groter is dan het berekende aanbod. Als dit verschil (circa 5 mln. kg fosfaat in 2010) niet in mindering wordt gebracht op het totale mestoverschot, dan was er totaal voor 11 mln. kg fosfaat geen bestemming in 2010.
- Het geregistreerde aanbod op de mestmarkt van fosfaat uit dierlijke mest is kleiner dan het totaal dat volgens berekeningen aangeboden had moeten worden. Over de periode 2006-2010 is het verschil in totaal 26 mln. kg fosfaat. Echter, voor afzonderlijke mestsoorten zijn de verschillen groter. Zo is voor pluimveemest het geregistreerde aanbod 23 mln. kg fosfaat groter dan het aanbod volgens de modelberekeningen. Voor varkensmest is het geregistreerde aanbod juist 45 mln. kg fosfaat kleiner dan het berekende aanbod.

Luesink, H.H., P.W. Blokland en J.N. Bosma (2011) Monitoring mestmarkt 2010, Achtergrondinformatie. Den Haag, LEI, Rapport 2011-048

Voor meer informatie:
Harry Luesink
LEI, onderdeel van Wageningen UR
e-mail: Harry.Luesink@wur.nl

Tanja de Koeijer
LEI
Tanja.de.Koeijer@wur.nl

BO-12.07-infoblad-41 december 2011

BO-12-07 Onderbouwing Wet- en Regelgeving. Gefinancierd door Ministerie EL&I <http://www.kennisonline.wur.nl/ELenI/BO-12.07>